

Groeten uit Groot Speijck

FBW Architecten en Overtreders W creëerden voor Natuurmonumenten een bezoekerscentrum nieuwe stijl, met respect voor de genius loci.

Bezoekerscentrum Groot Speijck ligt in de Oisterwijkse Bossen en Vennen, een gebied dat in 1913 is aangekocht door Natuurmonumenten omdat er een villawijk gebouwd dreigde te worden. Sinds 1985 had Natuurmonumenten een bezoekerscentrum in het gebied. Toen dat in 2007 afbrandde, stond het naastgelegen bosrestaurant Groot Speijck net te koop. Dit restaurant met zijn opvallende hoge dak was al sinds jaar en dag een begrip in Brabant, zoals te zien is aan de vele oude ansichtkaarten uit de vorige eeuw. Het hierop afgebeelde origineel uit 1932 kon niet meer behouden worden, maar FBW Architecten ontwierp een eigentijdse interpretatie van het gebouw waarbij de oorspronkelijke dakvorm weer terugkeerde.

Herkenbaarheid

“Aanvankelijk wilde Natuurmonumenten het bestaande gebouw laten renoveren, maar er had dan zoveel staal in moeten, dat de open kapconstructie niet mogelijk zou zijn geweest”, vertelt Belinda van Buiten van FBW. Het bureau uit Utrecht had voor Natuurmonumenten al eerder het Bezoekerscentrum Veluwezoom ontworpen. “Dit was ook een multifunctioneel bezoekerscentrum, maar horeca en educatie zijn hier nog gescheiden. Voor de selectie van Groot Speijck hadden we samen met tlu landschapsarchitecten een schetsont-

TEKST **Eva Vroom**
FOTOGRAFIE **Jorn van Eck**

Opdrachtgever **Natuurmonumenten**
Architect **FBW architecten, Utrecht: Belinda van Buiten, Thierry van Baggem, Saskia van Haren**
Interieurarchitect **Overtreders W, Amsterdam: Reinder Bakker en Hester van Dijk**
Schetsontwerp landschappelijke inrichting **tlu landschapsarchitecten, Utrecht**
Uitwerking van het schetsontwerp landschappelijke inrichting **Buro Lubbers, Vught; Oog voor Schoonheid landschapsarchitectuur, 's-Hertogenbosch; Lilian van Oosterhoudt Uitvoeringsvoorbereiding, 's-Hertogenbosch**
Interieurbouw **Ham, Post & Van Huystee, Amsterdam**
Vloeren **o.a. Forbo, Krommenie**
Realisatie Diatomeeënlampen **Carina Riezebos, Velsen Noord**
Illustraties tafels **Marleen van Dijk, Amsterdam**
Constructeur **Berkhout Tros Bouwadviseurs, Alkmaar**
Aannemer bouw **Driessen Bouw Asten BV Timmerwerk**
Plafond **Mark Koolen**
Aannemer buitenruimte **Hoveniersbedrijf van Ginkel, Bilthoven**
Glazen dakrand **AAglas Amsterdam**

werp gemaakt.” Dit ontwerp bevatte een belangrijke verbetering ten opzichte van de oude situatie, namelijk het verplaatsen van het parkeerterrein. Hierdoor werd de verbinding tussen binnen en buiten sterker, en ontstond aan de voorzijde een magische open plek. FBW liet niet alleen de karakteristieke dakvorm weer terugkeren in het ontwerp, maar behield ook de deuren en bovenlichten van de oude gevel om de her-

FOTO LINKS
De centrale ruimte van het bezoekerscentrum.

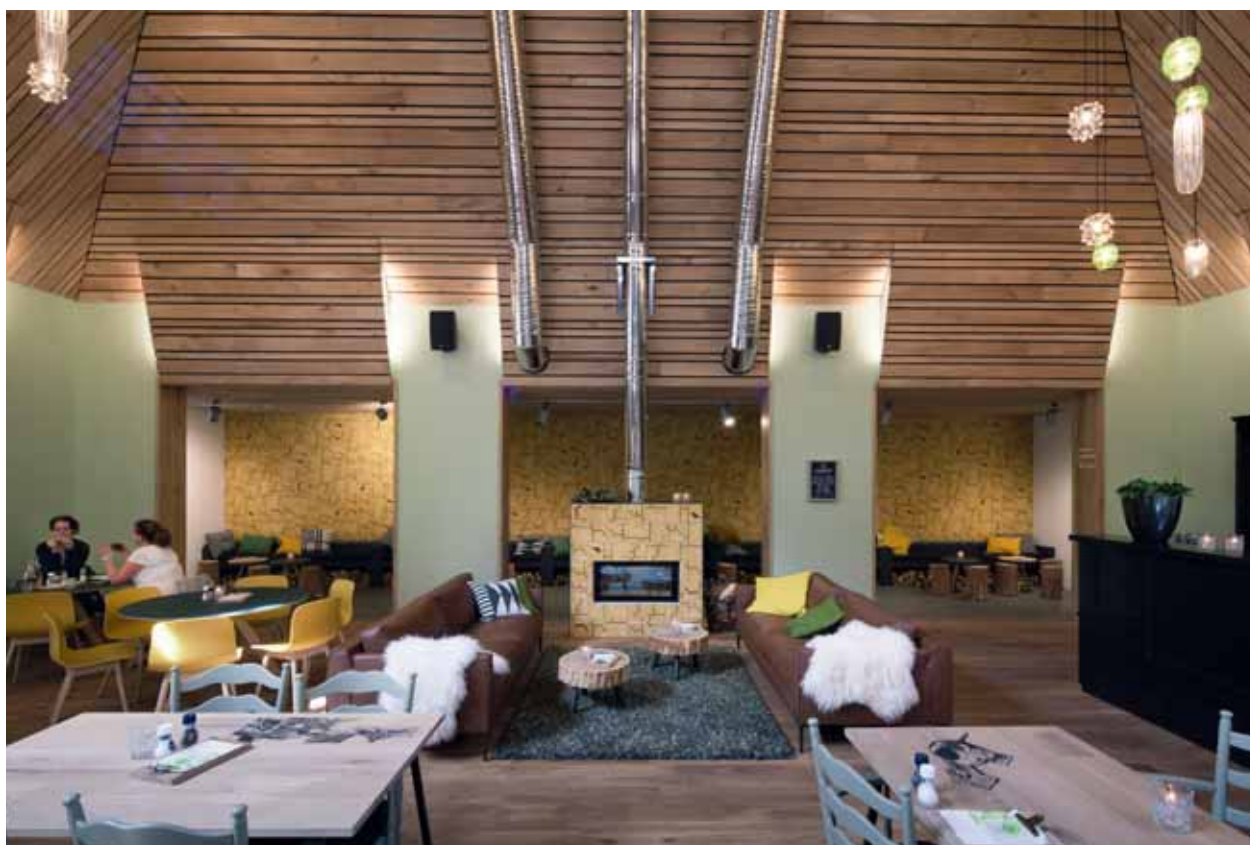
FOTO BOVEN
Bezoekerscentrum Groot Speijck.

FOTO ONDER
Op de glazen dakrand staan teksten van Jac.P. Thijsse geprint, langs de kabels gaan klimplanten groeien.

FOTO BOVEN
In de centrale hal zorgt een houtkachel voor behaaglijke warmte.

FOTO LINKSONDER
De warmte van de houtkachel gaat deels naar een okergele tegelwand.

FOTO RECHTSONDER
De bar werd gemaakt van lambriseringen uit het oude restaurant.

kenbaarheid te vergroten. De dakoverstekken van het nieuwe alzijdige gebouw kregen een brede glazen rand met daarin teksten van Jac. P.Thijssse, een van de oprichters van Vereniging Natuurmonumenten. Roestvrijstalen kabels vanaf de dakrand naar beneden dienen als steun voor klimplanten. Op termijn ontstaat zo langs de glazen gevels een groen gordijn, dat met name aan de medewerkers in de kantoren de nodige privacy biedt.

Flora

Natuurmonumenten had voor het nieuwe bezoekerscentrum twee belangrijke eisen: de horeca moest in het centrum

geïntegreerd worden, en de Brabantse gezelligheid van het voormalige restaurant moest behouden blijven. “Deze gegevens hebben we op een eigentijdse manier naar het interieur vertaald”, vertelt Hester van Dijk van Overtreders W. “Wij werden al in 2013 bij het project betrokken, daar waren we erg blij mee.” Van Buiten: “Ik had meteen het idee dat Overtreders W de goede partij was voor het interieur. We hebben een hele prettige samenwerking gehad, waarbij we elkaar op veel punten konden aanvullen.” Zo was het Overtreders W, dat met het idee kwam om voor de binnenzijde van de imposante kap te kiezen voor eikenhout, in plaats van het snel vergelende grenenhout. Natuurmonumenten had de mogelijkheid om hiervoor hout

FOTO LINKS
Onder de hoogzit is de
ingang naar de kelder,
de enige ruimte die
nog van het voormalige
restaurant over is.

FOTO RECHTSBOVEN
De lampen hebben de
vorm van diatomeeën,
eencellige algen.

FOTO RECHTSMIDDEN
Beeldend kunstenaar
Marleen van Dijk
ontwierp de informatieve
illustraties voor de tafels
in de centrale hal.

FOTO ONDER
Voor het maatwerk
meubilair in de
museumwinkel zijn
antieke kasten gebruikt.

uit de eigen bossen te gebruiken. Ook het bepalen van de kleuren en materialen voor het interieur gebeurde in goed overleg, zegt Van Dijk: “We hebben onze materiaalstalen vergeleken.” Het resultaat van deze nauwe samenwerking is, dat binnen en buiten op een natuurlijke en vanzelfsprekende manier in elkaar overgaan. Zo ontwierp Overtreders W voor de glazen schuifwand tussen winkel en horeca een print, gebaseerd op de geïllustreerde flora van Nederland. Dit zelfde motief werd in vergrote vorm op de glazen dakrand geprint. “Hiervoor heeft glasbedrijf AAGlas echt alles uit de kast moeten halen”, aldus Van Buiten. “Geen enkel paneel was hetzelfde. We wilden er een fragment op van een tekst van Jac. P.Thijssen over de bossen

van Oisterwijk. De tekst moest rondom het gebouw lopen, om de alzijdigheid te benadrukken.”

Verhalen

Het hart van het gebouw wordt gevormd door de centrale hal, waar zich de horeca bevindt. De grote houten kap en de houtkachel zorgen voor een behaaglijke sfeer, die nog wordt versterkt met herfstige oker- en bruintinten. Een deel van de warmte van de betegelde kachel gaat naar een okergele knuffelmuur. Overtreders W liet hiervoor cementtegels in Vietnam maken en voorzien van een speciaal ontworpen patroon; een labyrint van takjes waarin eekhoorns, spechten en spinnen rondwalen. “Omdat we behoorlijk de vrije hand kregen, konden we veel zaken speciaal voor dit project laten maken”, verklaart Van Dijk. Daarbij zorgde Overtreders W ervoor dat de educatieve aspecten die bij een bezoekerscentrum horen, al in het restaurant aanwezig zijn door de verhalen van het natuurgebied via interieurelementen te vertellen. Een goed voorbeeld van deze aanpak zijn de tafels, waarop bezoekers al tijdens het koffiedrinken informatie kunnen vinden. “We hebben Marleen van Dijk gevraagd om naar aanleiding van de twintig beste anekdotes over het gebied illustraties en teksten te maken. Deze staan op de tafels afgebeeld.” Eén van de teksten bevat uitleg over de 130 glazen lampen, die in speelse wolken in de hoge ruimte hangen. De lampen hebben de vorm van diatomeeën, eencellige algen die leven in het uitzonderlijk schone water van de vennen in het natuurgebied. “De lampen zijn in Tsjechoë gemaakt, we hebben hiervoor samengewerkt met glasontwerper Carina Riezebos.” Rondom de tafels staan stoelen, die afkomstig zijn uit het voormalige restaurant en van een nieuw kleurtje werden voorzien. De jongere bezoekers kunnen zich uitstekend vermaken in de groene hoogzit.

Hieronder bevindt zich de ingang naar de kelder, het enige restant van het oude gebouw. Deze kelder is omgetoverd in een mysterieuze onderwaterwereld, gebaseerd op de kristalheldere vennen in het natuurgebied. De opvallende bar is gemaakt van lambriseringen uit het oorspronkelijke gebouw. De oude barkast werd opgeknapt, en alles werd zwart geschilderd om er een geheel van te maken.

FOTO LINKS
De Van Tienhovenzaal

FOTO RECHTS
In het bezoekerscentrum bevinden zich ook kantoren voor medewerkers van Natuurmonumenten.

FOTO MIDDEN
In de tuinkamer is gebruik gemaakt van heldere groentinten.

FOTO ONDER
Plattegrond van Groot Speijck.

Ansichtkaarten

Overtreders W paste ook elders in het interieur tweedehands meubelen toe: de antieke vitrinekasten in de museumwinkel staan op een nieuw voetstuk en vormen zo een mooie combinatie van hergebruik en interieurbouw. De 'Van Tienhovenzaal' – genoemd naar een oprichter van Natuurmonumenten, die uit deze streek kwam – is op dezelfde manier ingericht. "In deze ruimte hebben we oude foto's uit het archief van Natuurmonumenten als familieportretten aan de wand gehangen." Langs de randen van het gebouw zijn de ruimten lichter en frisser, met heldere groentinten. De kantoren hebben maximale lichttoetreding dankzij de glazen gevels en de glazen wanden langs de gang. Alleen de scheidingswanden tussen de ruimten zijn gesloten. In ieder kantoor ligt een andere kleur groen marmoleum op de vloer. Van Buiten: "We hebben samen een aantal mooie groenen van Forbo uitgezocht, die op elkaar aansluiten." Ook de spijlenstoeltjes in de tuinkamer vormen een verwijzing naar het verleden. Van Dijk: "Tijdens de research voor dit project vonden we oude ansichtkaarten van Groot Speijck waarop deze stoeltjes te zien waren. Daarom hebben we ze nu ook weer gebruikt." Dit verwerken van oorspronkelijke elementen in het nieuwe gebouw draagt in hoge mate bij aan het gevoel van herkenning en continuïteit. Groot Speijck vertelt zo het verhaal van de Oosterwijkse Bossen en Vennen, en blijft het trefpunt dat het altijd is geweest.

www.fbwarchitecten.nl
www.overtreders-w.nl

- 1 hoofd entree bezoekerscentrum/horeca
- 2 winkel
- 3 (verhuurbare) zaal
- 4 horeca zaal
- 5 horeca 'serre'
- 6 keuken
- 7 berging
- 8 bezoekerstoiletten (van buiten toegankelijk)
- 9 horeca
- 10 bezoekerstoiletten
- 11 t/m 19 kantoren Natuurmonumenten
- 20 entree kantoren Natuurmonumenten
- 21 gemeenschappelijke ruimte Natuurmonumenten
- 22 server
- 23 technische ruimte
- 24 archief
- 25 kantoor horeca
- 26/27 bespreekruimte Natuurmonumenten
- 28 overdekt terras natuurmonumenten
- 29 overdekt terras personeel horeca
- 30 overdekt terras horeca

